

Papp Attila Zsolt

A nem-felejtés igazsága – Király László laudációja

Engedtessek meg egy személyesebb megjegyzéssel kezdenem.

Akkor kerültem a *Helikon*hoz, amikor Király László nyugdíjba vonult – bár szerencsére sosem hagyta ott a szerkesztőséget, hiszen mai napig a lap főmunkatársa, és mindig jó élmény szót váltani ritkuló találkozásaink alkalmával, a szerkesztőségben, rendezvényeken, a Donát negyedi lakásán vagy a sóváradi öreg ház udvarán, ahol mindig nyitott kapukkal fogad.

Ezért aztán szeretem néha azt gondolni, hogy, bár másfajta feladataim adódtak a munka során, valamiképpen az ő helyére kerültem a *Helikon*nál – ami nyilvánvaló botorság, mert Király László helye csak az övé, azt nem lehet „betölteni”, ahogy nem lehet a többi egykori „nagyöreg”: Szilágyi István, Lászlóffy Aladár, Mózes Attila, K. Jakab Antal vagy Sigmond István helyét sem.

Maradjunk azonban Király Lászlónál, az ő helyénél, amit elfoglal az erdélyi magyar irodalom nagy, egyesített szerkesztőségi asztalánál.

Ami feltűnik, hogy ez a pálya meglehetősen egyenes. Király László, kis túlzással, ugyanazt csinálja, írja, mondja, mint indulása éveiben. A múlt század hatvanas éveiben színre lépő új erdélyi magyar költői-írói generáció, amelyet második Forrás-nemzedéknek nevez a kategorizálásokra mindig fogékony irodalomtörténet, a költészetet nem csak a delectálás eszközének tekintette, nem bokkrétának valamiféle szellemi arisztokrácia kalapján: hittek abban, hogy a szavaknak, kiváltképp a kimondott költői szónak súlya van, hogy a vers egzisztenciális és morális téttel bír nemcsak a szerzője, hanem egy tágabban értelmezett közösségi sorsvállalás szempontjából is. Azt írta Király László évekkel ezelőtt, a nemzedék- és költőtársat, barátot, Farkas Árpádot búcsúztatva: „Nem vagyok hajlandó múlt idejűnek tekinteni a gyakori készülődést, amikor – úgy ötven évvel ezelőtt – felöltöttük egyetlen fehéringünket, és így szóltunk a gyöngébb idegzetűekhez, a fantáziátlanokhoz: – Mi pedig most kimegyünk a selyemrétre kaszálni. Várnak ránk. És úgy lett. Vártak. Nem felejtjük el.” Ebben a néhány mondatban szinte minden benne van. Király László nem felejtette el, miért mentek ki a selyemrétre annak idején. És ami talán ennél is fontosabb: nemcsak tudja ezt, nemcsak emlékszik rá, hanem műveli is, fáradhatatlanul.

Nem annyira magától értetődő ez, mint gondolnánk. Annyi derékba tört, tragikusan korán véget ért alkotói és életpályát láttunk, „tékozolni való talentumot”, amelyből „nincs több” (hogy Szilágyi Istvánt is ide idézzem); az értelmiségi-írói lét kiüresedéséből fakadó egzisztenciális válságokat; túl korán lezárult életműveket; azt is, hogy voltak, akik nem tudták feldolgozni az őket ért magánéleti vagy történelmi

kataklizmákat, akik elhallgattak, mert nem találták helyüket a megváltozott körülmények között, vagy a rendszerváltás után nehezen emésztették meg, hogy már nem kell a „sorok közt” beszélni, írni.

Király László azonban, úgy érzem, mindig csak annyira beszélt a „sorok között”, amennyire a költészetnek magának ez a rejtett természetéhez tartozik: hogy a vers eleve mindig kicsit másról is szól, mint ami kimondatik benne. Ezért történhetik meg az, hogy nem kell jószerével semmiért, egyetlen közölt mondatáért sem szégyenkeznie, nyugodtan vállalhat mindent, amit leírt a *Vadásztánc* című 1967-es debütökötetétől a 2018-as *Sziklarajzig* és a legutóbbi költeményekig – meg lehet nézni, el lehet olvasni, megvan minden. Nagy szó ez, nagyon nagy. Mint ahogy az is, hogy alkotókedve töretlen: sokan irigyelhetnék tőle azt a magától értetődőséget és jó kedélyt, amellyel – bevallása szerint is – írja verseit. És mondja mindig azt, amit jónak lát mondani. Ha úgy tetszik: az igazat, az igazát. Pátoszosan hangzik ez, de tudom, hogy tőle, a karcos irónia mellett, a komoly, férfias pátosz sem állt távol sosem. Azt mondja a nyolcvanadik születésnapjára megjelent, Lövétei Lázár Lászlóval készült beszélgetőkönyvében: „...mert hazudni a legnehezebb. A legkönnyebb igazat mondani, mert azt nem felejtetted el, ám a hazugságot ki kell találni, össze kell rakni, amit esetleg előadsz egy adott pillanatban, aztán eltelik az idő, megváltozik a helyzet és elfelejtetted, mert nincs valóságalapja. S akkor újra ki kell találni a hazugságot, s akkor természetesen valahol sántít, s innen van az, hogy a hazug embert hamarabb utoléri, mint a sánta kutyát. Persze, ez költői hozzáállás, ámde legalább az ember saját magával szemben nyugodt marad...” Alighanem ebben rejlik tehát a Király László-i nyitott életmű konzisztenciájának titka. Vida Gábor írja egy helyütt, hogy „az író felelőssége az, hogy írja meg a mondatait, és álljon ki a mondataiért”. Ehhez én azt tenném hozzá, hogy az író írjon olyan mondatokat, amelyek kiállnak, jótállnak magukért.

Király László, mintegy hat évtizede, ilyen mondatokat ír. És tudom, hogy ezután is így fog tenni.

Laci bácsi, jó, hogy vagy nekünk. Ha lenne kalapom, most megemelném.